

Onderzoeksresultaten gebruik chatbots

December 2024

Inleiding

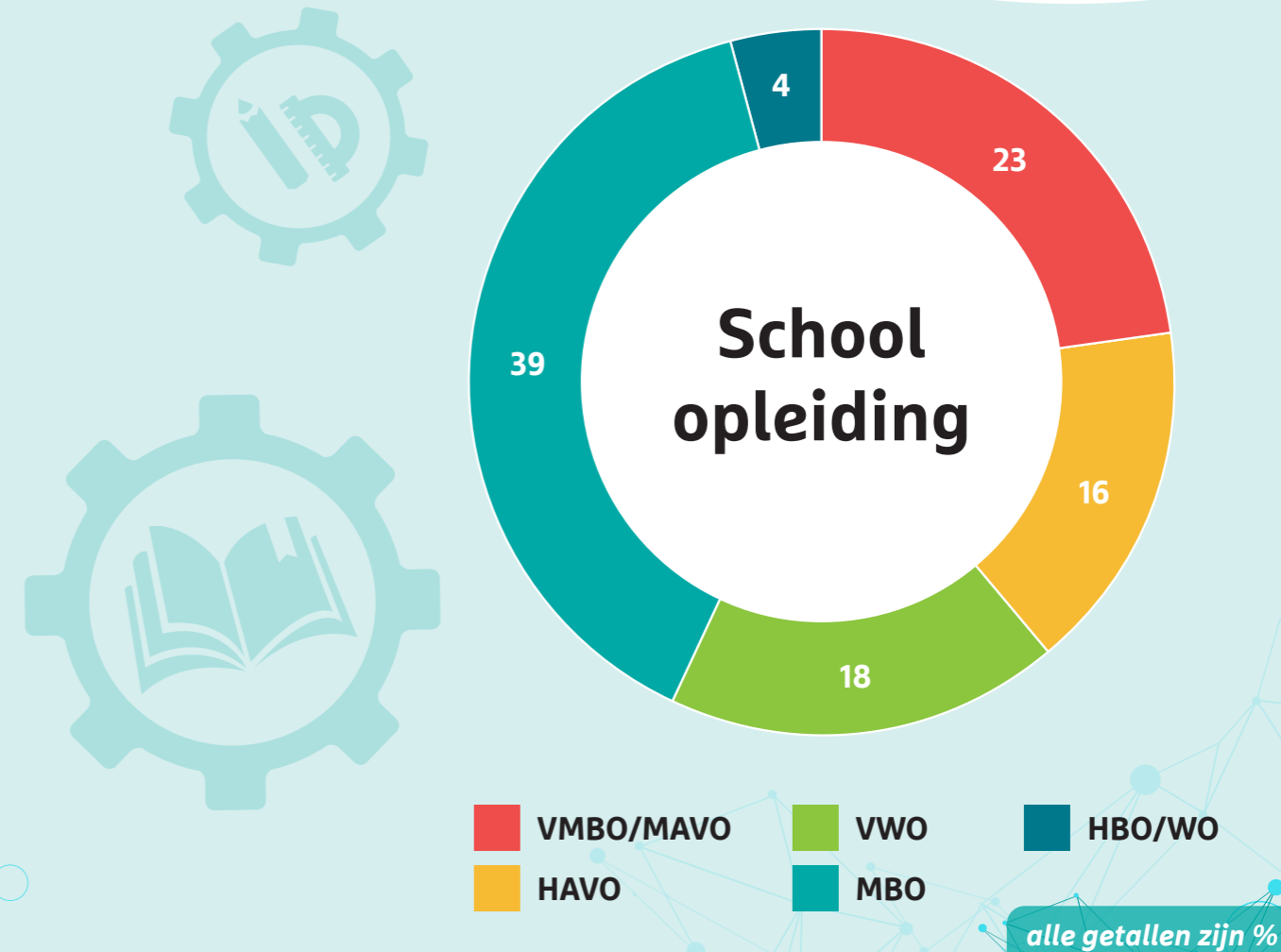
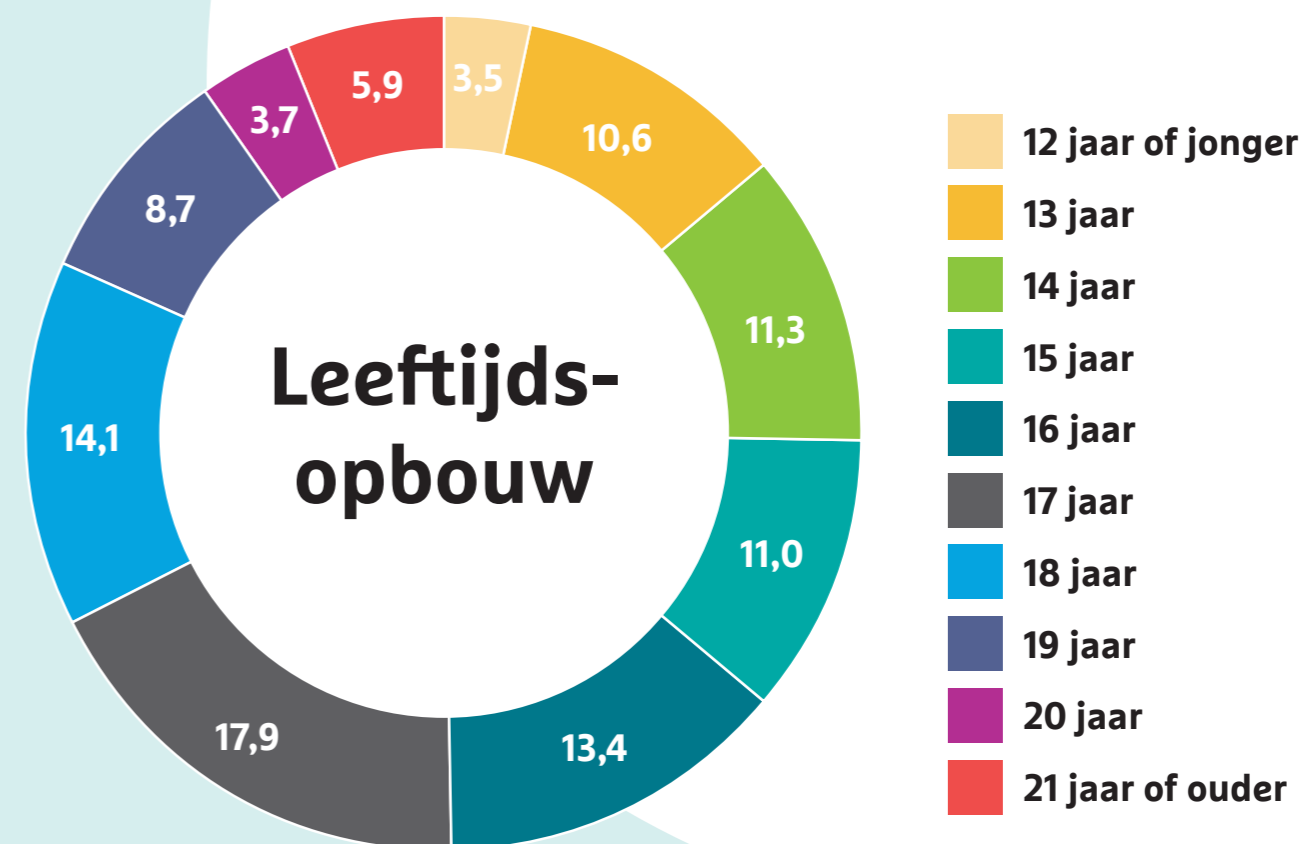
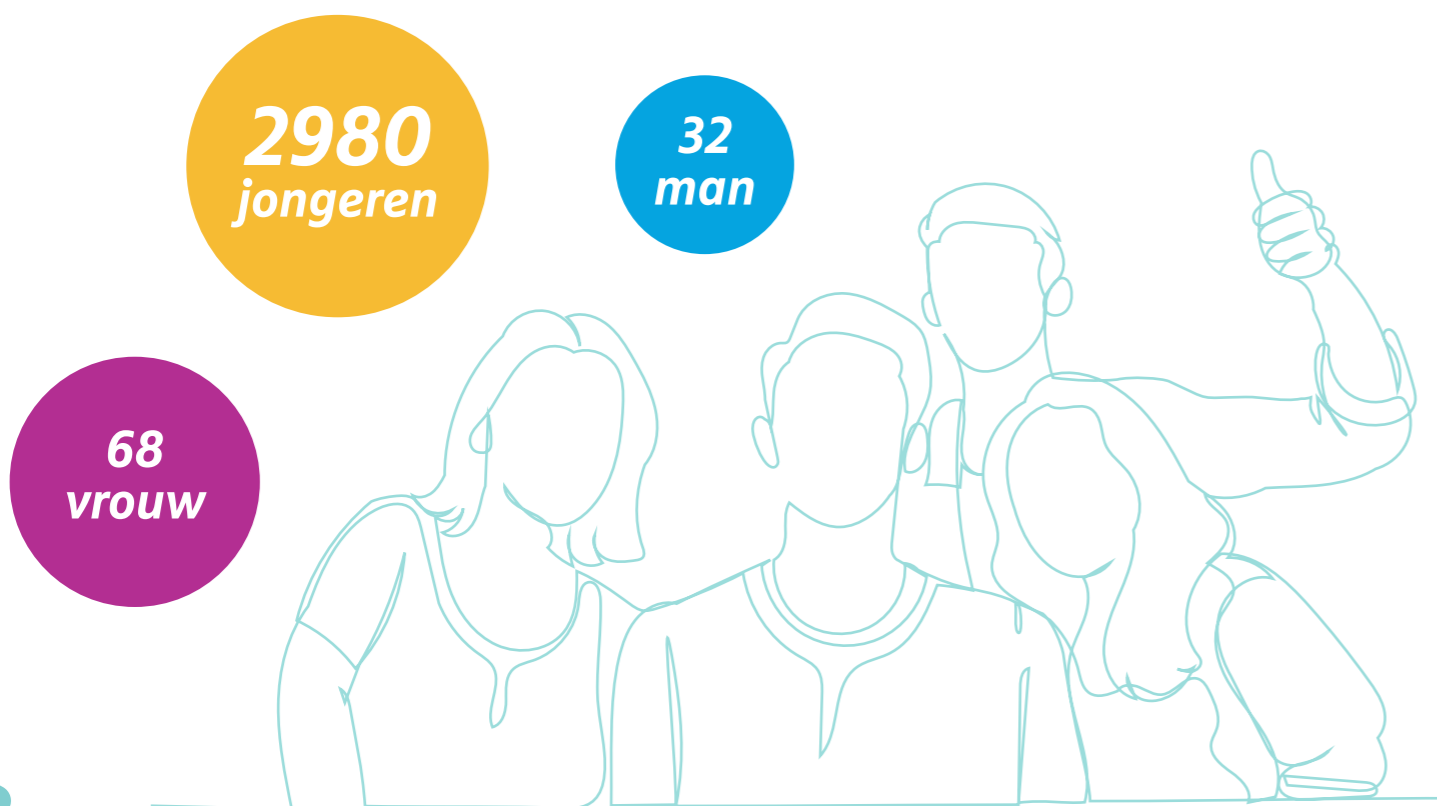
Chatbots zijn in korte tijd uitgegroeid tot een veelgebruikt hulpmiddel onder jongeren. Deze digitale assistenten bieden ondersteuning bij uiteenlopende taken, zoals het maken van samenvattingen, het creëren van teksten en het uitvoeren van berekeningen. Het Kenniscentrum van het Hoornbeeck College heeft een grootschalig onderzoek uitgevoerd naar het gebruik van chatbots door christelijke jongeren. Aan dit onderzoek namen 2980 jongeren deel.

In dit rapport presenteren we de onderzoeksresultaten en bieden we inzicht in hoe jongeren chatbots inzetten en ervaren. Het rapport bespreekt demografische gegevens van de respondenten, zoals leeftijd en opleidingsniveau, evenals specifieke toepassingen van chatbots in het onderwijs en daarbuiten. Ook staan we stil bij de voordelen die jongeren benoemen, zoals tijdsparing en inspiratie, en de nadelen, waaronder verminderde zelfontwikkeling en afhankelijkheid.

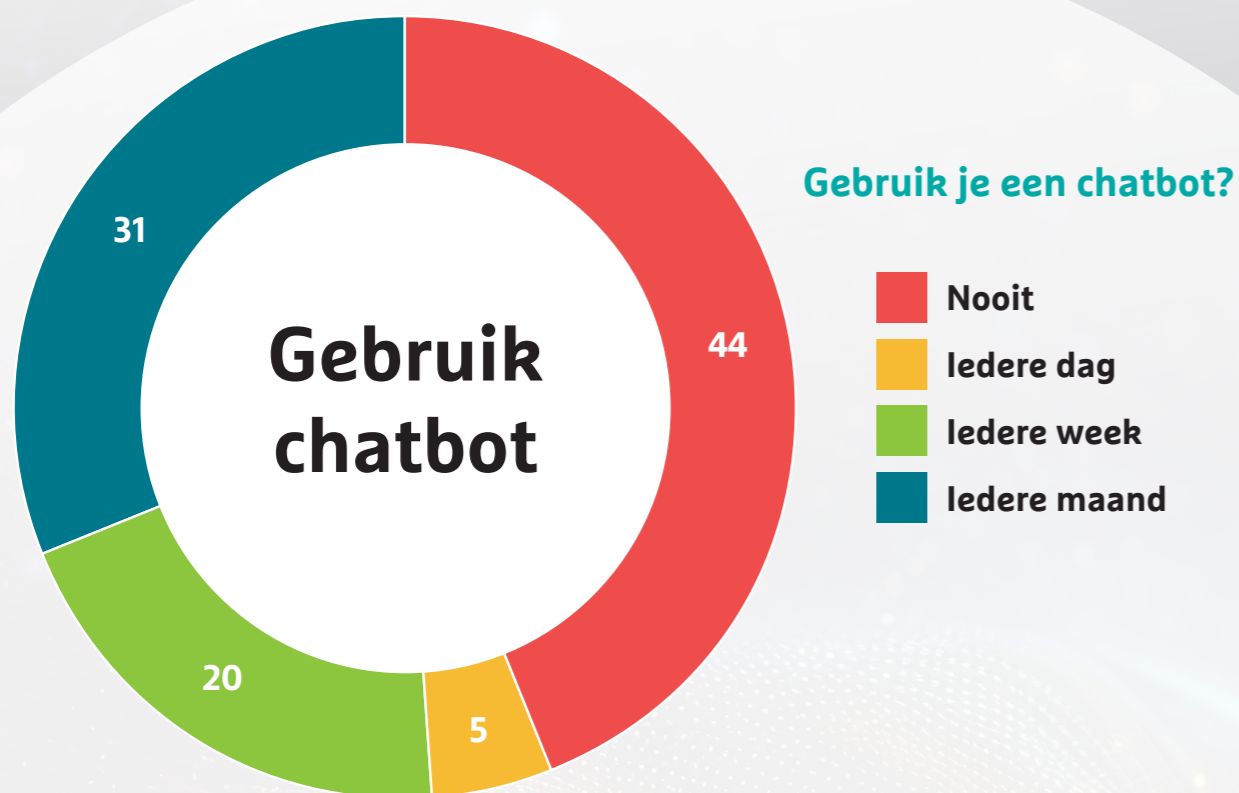
Daarnaast belichten we de rol van privacy, de ethische vragen rondom het gebruik van chatbots en de relatie met identiteit. Het is de intentie dat dit rapport een basis voor verdere discussies en beleidsvorming rondom het gebruik van chatbots in het onderwijs en de rol van de docent.

Onderzoeksuitvoering

Wie deden er mee aan dit onderzoek?

Gebruik van chatbots

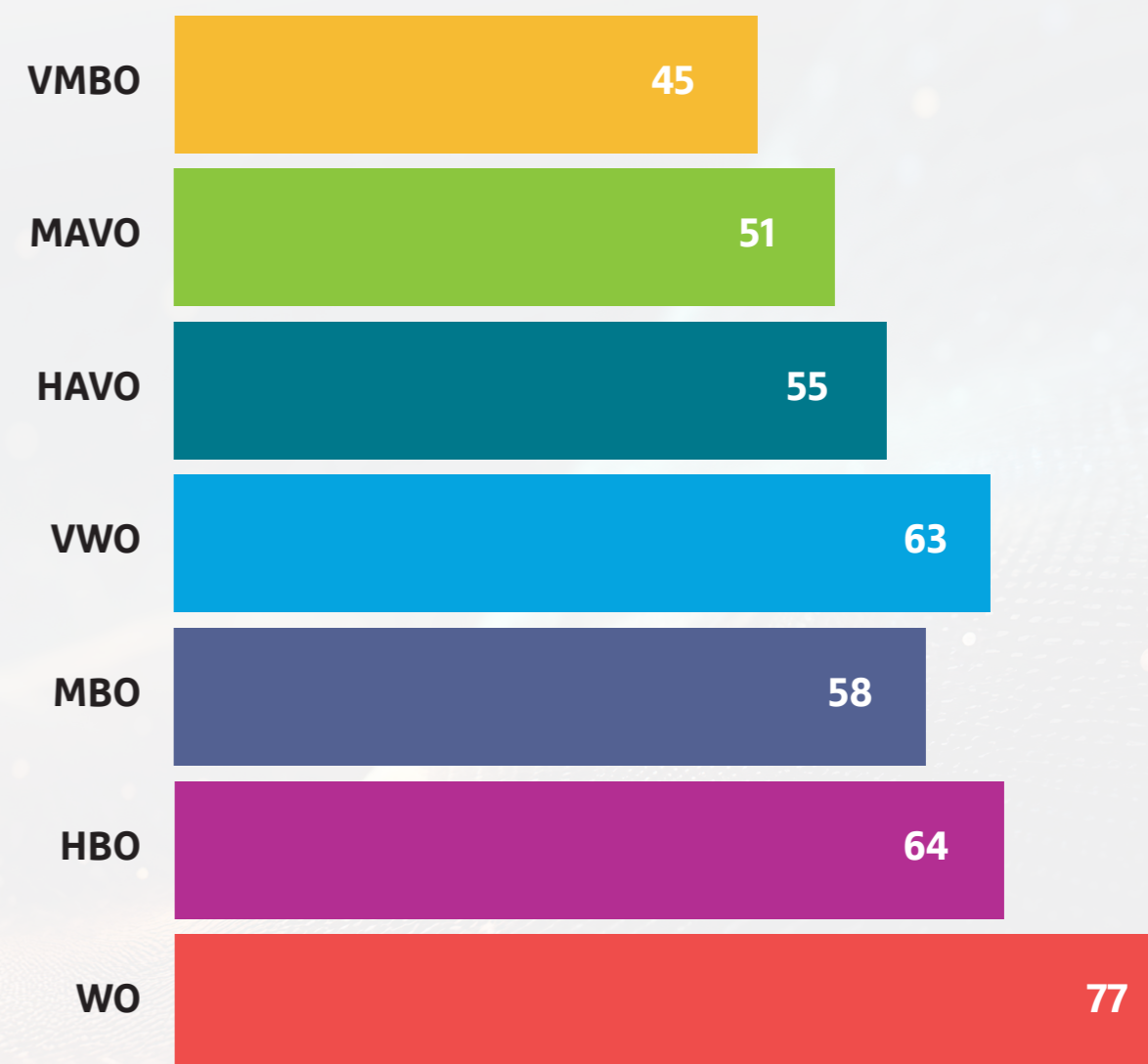

- 91% weet wat chatbots zoals ChatGPT en Copilot zijn.
- Er is geen relatie tussen de kerkelijke achtergrond van de jongere en het gebruik van chatbots.
- Jongeren van 12, 13 of 14 jaar gebruiken weinig chatbots. Op 16-jarige leeftijd is dit het meest en blijft dit grotendeels gelijk.
- Hoe intensiever het sociale mediagebruik van de jongere is, en hoe nieuwer app (bijvoorbeeld BeReal of TikTok), hoe meer chatbots worden gebruikt.
- Vrijwel niemand heeft een betaald abonnement – met meer mogelijkheden – op een chatbot.
- Ongeveer 20% van de actieve gebruikers heeft de app van een chatbot op zijn of haar telefoon gezet.
- Van de actieve gebruikers maakt 30% procent zich zorgen over hun privacy omdat niet bekend is wat de chatbot met de gegeven informatie doet.

Opleidingsniveau en gebruik

Er is een significant verschil in gebruik chatbots en opleidingsniveau.

Ja, ik gebruik chatbots:

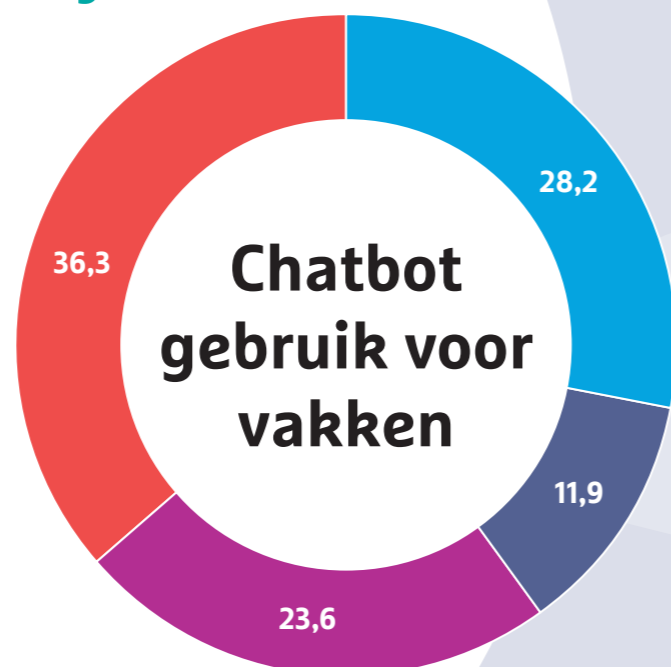

alle getallen zijn %

Chatbots en onderwijs

Ik gebruik een chatbot vooral voor deze vakken:

- Taalvakken, zoals Nederlands, Engels of Duits
- Exactere vakken, zoals wiskunde, rekenen of economie of beroepsvakken
- Vakken als biologie, aardrijkskunde of geschiedenis of beroepsvakken
- Ik gebruik het eigenlijk voor alle vakken.

Ik heb van mijn docenten geleerd hoe ik op een goede manier een chatbot kan gebruiken

De meerderheid (77%) van de jongeren die chatbots gebruikt heeft dit zelf aangeleerd

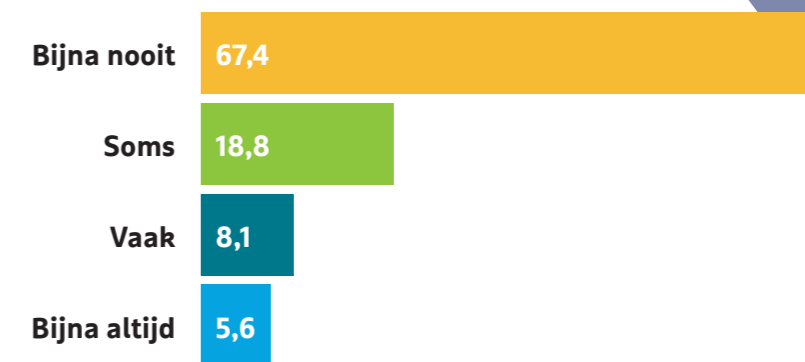

Mijn vragen die ik stel aan de chatbot zijn de afgelopen tijd steeds beter geworden.

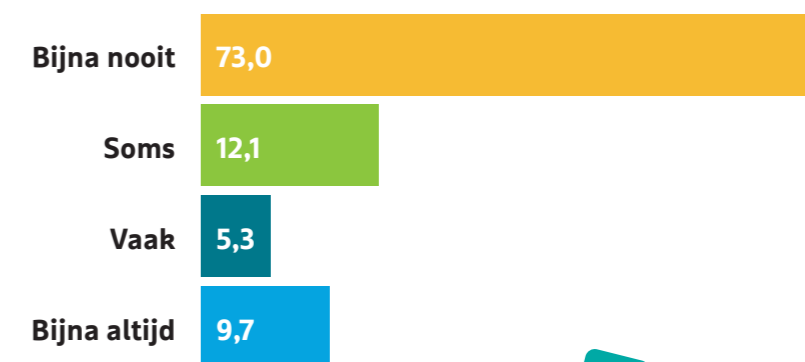
- Helemaal mee oneens
- Mee oneens
- Mee eens
- Helemaal mee eens

Zo'n 10 procent geeft aan wel eens een chatbot bij een toets of examen te hebben gebruikt, terwijl dit niet mocht.

Mijn docenten hebben door wanneer ik een verslag met behulp van een chatbot heb gemaakt

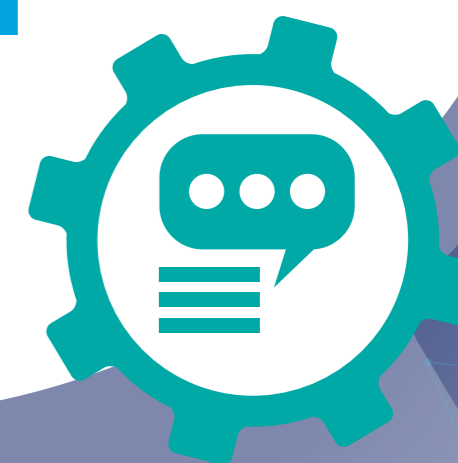
Ik vermeld in mijn verslag als ik gebruik heb gemaakt van een chatbot

Chatbots worden door 30% van de actieve gebruikers gebruikt om teksten te controleren op spelfouten.

Jongeren gebruiken chatbots vaak (75%) om een eerste versie van een tekst te maken of om op een idee te komen. Vervolgens passen ze de tekst aan.

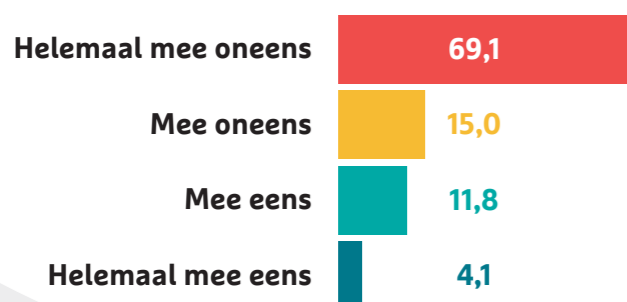
Een grote groep (bijna 80%) geeft aan dat een chatbot hen inspiratie biedt.

alle getallen zijn %

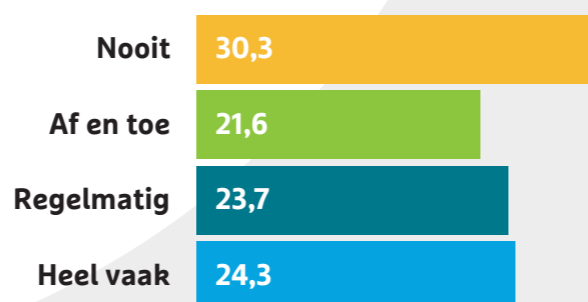
Identiteit en chatbots

Ik heb wel eens vragen over het geloof gesteld aan een chatbot. Bijvoorbeeld: 'Is het christelijke geloof waar?' of 'Hoe moet ik bidden?'

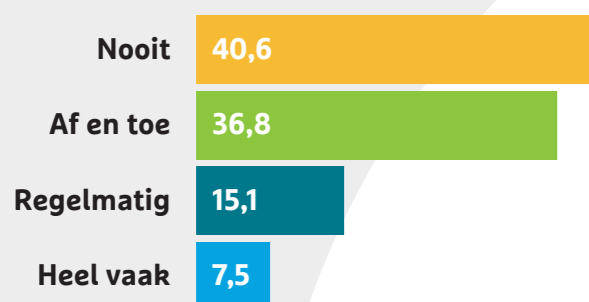

Vrijwel geen enkele jongere (97%) die chatbots gebruikt, heeft gechat met Bijbelse personen zoals Mozes of Jona.

Stelling: ik kijk altijd goed of het antwoord van de chatbot wel overeenkomt met mijn christelijke overtuiging.

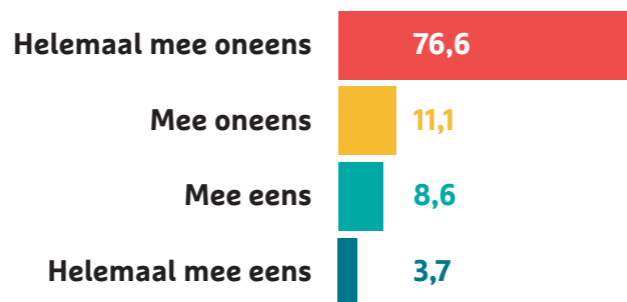

Stelling: ik zie aan de antwoorden dat de chatbot niet christelijk is en andere antwoorden geeft dan ik in de kerk, thuis of op school hoor.

alle getallen zijn %

Ik heb wel eens vragen gesteld over persoonlijke onderwerpen die ik moeilijk vond. Bijvoorbeeld over angstige dachten of mijn eigen onzekerheid.

Een kleine groep van de actieve gebruikers (12%) heeft een chatbot gebruikt om een mening te vormen over onderwerpen zoals oorlog, de opvang van asielzoekers of vraagstukken op het gebied van transgenders.

Welke voordelen zien jongeren in het gebruik van chatbots?

Meer dan 2000 jongeren in dit onderzoek maakten gebruik van de mogelijkheid om in een open vraag de voordelen van chatbots te benoemen. ChatGPT vatte al deze antwoorden samen in deze vier hoofdpunten.

Tijdbesparing en efficiëntie:

Chatbots helpen jongeren snel antwoorden te vinden, samenvattingen te maken en informatie te verzamelen, waardoor ze minder tijd kwijt zijn aan zoeken en verwerken.

Gemak en gebruiksvriendelijkheid:

Chatbots nemen werk uit handen bij bijvoorbeeld het schrijven van verslagen of het formuleren van ideeën, wat vooral handig is bij taken waar men zelf geen inspiratie of zin voor heeft.

Ondersteuning bij schoolwerk:

Jongeren gebruiken chatbots als hulpmiddel bij het begrijpen van moeilijke onderwerpen, het controleren van spelling en het verkrijgen van duidelijke uitleg of structuur voor opdrachten. Chatbots fungeren als handige hulpmiddelen bij het verduidelijken van moeilijke concepten, het opzetten van verslagen, en het formuleren van teksten, wat hen helpt om hun schoolwerk beter en sneller af te ronden.

Inspiratie en Creativiteit:

Chatbots bieden nieuwe ideeën en perspectieven, helpen bij het starten van creatieve projecten en geven inspiratie voor bijvoorbeeld verslagen, gedichten, en andere creatieve opdrachten.

Wat zeggen de leerlingen zelf?

- Het is makkelijk om bronnen samen te vatten en om informatie te vragen.
- Het is specifiekier dan dat je iets op internet opzoekt, je hebt sneller en uitgebreider antwoord op je vraag.
- Af en toe lijkt het me wel handig, bijvoorbeeld een sinterklaas gedicht. Maar ik gebruik het eigenlijk nooit voor school.
- Ik gebruik copilot wel eens om een basis aan te leggen voor bepaalde scripts om website te bouwen, maar ook dan lees ik het zorgvuldig door, zodat ik weet dat het goed is.
- Alles wat een robot kan overnemen zal hierdoor sneller gaan, waardoor we ons kunnen focussen op dingen die meer menselijke aandacht vragen.
- Het is handig en heel makkelijk. Het scheelt veel tijd doordat je informatie sneller kunt vinden. Ook is het handig voor het maken van correcte Nederlandse zinnen, i.v.m. spelling.
- Het is vooral sneller en gestructureerder, als je iets goed wil doen kun je beter geen chatbot gebruiken. Dan is het beter om het zelf te doen of met behulp van google of docenten.
- Als ik iets niet snap dan kan chatbot mij het goed uitleggen.

- Als ik vastloop bij bijvoorbeeld het verzinnen van argumenten voor een betoog oid, dan kan een chatbot mij helpen om ook een andere kant te bekijken die ik zelf nog niet bedacht had. Of als het formuleren van je slot niet goed lukt, laat ik Chatgpt een voorstel maken.
- Het helpt je bij het maken van bijvoorbeeld Bijbelstudievragen.
- Als inspiratiebron, om me op gang te helpen als ik zelf niet goed weet waar ik mee kan beginnen.
- Als je een antwoord niet kan vinden op Google, dan gebruik ik het, en vaak heb je dan wel een antwoord.
- Als je een heel lang werkstuk moet maken, kun je het binnen 2 seconden afhebben.
- Het helpt je om verder te komen met opdrachten. Als je bijvoorbeeld één aspect niet snapt en als je daardoor niet verder kunt, chatbot kan je dan helpen met dat ene aspect zodat je verder kan.
- Als je niet precies weet wat iets is, dan verzamelt ChatGPT alle informatie van internet in een tekst, die je zo kan gebruiken voor een opdracht, zonder dat je zelf alle sites af hoeft te struinen. Ook kan die je helpen met het schrijven van een verhaal a+.
- Als je niet weet hoe je een rekensom moet oplossen, vraag je het aan een chatbot en die geeft je het antwoord, met uitleg, zodat je het de volgende keer zelf kan doen.

Welke nadelen zien jongeren in het gebruik van chatbots?

Meer dan 2000 jongeren in dit onderzoek maakten gebruik van de mogelijkheid om in een open vraag de nadelen van chatbots te benoemen. ChatGPT vatte al deze antwoorden samen in deze vier hoofdpunten.

Verminderde zelfontwikkeling en creativiteit:

Jongeren gebruiken chatbots om hele verslagen te laten maken, waardoor ze hun eigen creativiteit en probleemoplossend vermogen minder gebruiken.

Onbetrouwbare informatie en misleiding:

De informatie die chatbots geven, is niet altijd betrouwbaar, wat kan leiden tot fouten in opdrachten en verwarring bij het verwerken van leerstof.

Verskil tussen gebruikers en niet-gebruikers: Er ontstaat een ongelijkheid tussen degenen die chatbots gebruiken voor schoolwerk en degenen die dit niet doen, wat kan leiden tot oneerlijke situaties, zoals hogere cijfers zonder eigen inspanning.

Risico op luiheid en afhankelijkheid:

Het gemak waarmee chatbots taken kunnen overnemen, kan ertoe leiden dat jongeren minder zelf nadenken en passief worden, wat problemen kan veroorzaken bij toetsen.

Wat zeggen ze zelf?

- Er wordt veel minder zelf nagedacht omdat veel mensen dit gebruiken voor hun opdrachten.
- Er komt een groot verschil tussen de mensen die dit wel en niet gebruiken.
- Mensen gaan vastlopen als hun examens komen omdat ze altijd een chatbot hebben gebruikt.
- Je weet niet 100% zeker of wat er staat allemaal betrouwbaar is - Je verwerkt of onthoudt sommige informatie die je nodig hebt voor je opdracht niet, omdat AI dit voor je doet. Hierdoor pik je weinig van op.
- Achteruitgang van onderzoeksvaardigheden. Scholieren en studenten worden lui.
- Als een chatbot heel veel wordt gebruikt, wordt er minder gebruik gemaakt van boeken etc. en dat is niet goed voor de ontwikkeling.
- Als je een chatbot gebruikt leer je niets, je gebruikt niet je eigen fantasie en kennis. Als je altijd gebruik maakt van een chatbot zal je later tegen problemen aanlopen als je ineens zelf een stuk moet maken.
- Als je gesnapt wordt ben je de sjaak.
- Als student bij de opleiding Leraar Nederlands, ben ik bang dat leerlingen misbruik maken van de chatbot bij opdrachten. Maar het grootste nadeel vind ik zelf het verliezen van creativiteit, je hoeft immers niet zelf meer na te denken.
- De menselijke kant gaat anderszins overneemt.
- Chatbot geeft niet altijd kloppende informatie of bronnen, daarom moet je alsnog goed onderzoeken of deze informatie juist is. Ook kan een chatbot je lui maken en leer je zelf niet de goede vaardigheden om dingen op te zoeken.
- Er worden vaak aparte woorden gebruikt die je moet aanpassen. Anders valt het op dat je de Chatbot hebt gebruikt:) en soms krijg je niet het juiste antwoord op je vraag, omdat je niet specifiek genoeg bent met het stellen van de vraag.
- Studenten slaak geen informatie op die de chatbot geeft, terwijl deze van belang is voor hun opleiding.
- God heeft ons talenten gegeven om te gebruiken. Ik vind dat je met een chatbot niet je talenten gebruikt omdat je alles overlaat aan de chatbot.
- Het probleemoplossend vermogen wordt gewoon niet getriggerd of gestimuleerd.
- De mens wordt er dommer door.
- De antwoorden die een chatbot geeft zijn niet altijd zonder mening, ik vind het belangrijk om zelf vragen te beantwoorden en niet te laten beantwoorden, ik weet niet hoe deze ontwikkeling verder zal gaan en je kan er verslaafd aan worden.
- Geen bronvermelding. Hierdoor onduidelijk of de informatie voortkomt uit een betrouwbare bron
- De chatbots zijn nog niet volledig doorontwikkeld en ook al zegt men dat ze onafhankelijk zijn van enige politieke stroming, niet racistisch zijn e.d., toch geloof ik dat niets wat door mensen gemaakt is volledig ergens onafhankelijk van kan zijn.
- Het is niet eerlijk en vaak ander taalgebruik dan wat jezelf gebruikt
- Je leert niks.

Contact

Dit onderzoek is uitgevoerd door het Kenniscentrum van het Hoornbeeck College

Onderzoeker: drs. K. (Jeroen) van der Laan MEd

Contact: Kvl@hoornbeeck.nl